

प्रत्यभावेदोषमाह राजसीति व्यामिश्रेतदोषे ॥ ७६ ॥ एनंराजसंभ्रमापश्यतिप्रवृत्तिमार्गेनियोजयतीत्यर्थः ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ वैकारिकाः सात्विकाङ्कारजाः सूक्ष्मेणापिसत्त्वेनत्यक्ताः संतः कदाचिन्मुच्यन्त इत्यर्थः अतएव इंद्रादीनांतत्त्वज्ञानं श्रयतेछांदोग्यादिषु वैकारिकोङ्कारः जीवः पुरुषोत्तमंकथंगच्छेत् अन्यस्यान्यात्मताऽयोगान्नजीवस्यब्रह्मभावोच्यतइत्यर्थः ॥ ७९ ॥ अत्रानुभवएवमानवित्याह सुसूक्ष्ममिति सुसूक्ष्मंदुर्भासं तत्त्वेन अनारोपितेन रूपेण संयुक्तं अधिष्ठानमात्रं अथवा ब्रह्मैव चतुर्विंशतितत्त्वरूपोपाधियुतं तदेव त्रिभिरक्षरैरकारोकारमकारैः संयुक्तं सम्यक्समाहितं उपाधित्यागेन ॥ ८० ॥ एतदेव पु

राजसीतामसीचैव व्यामिश्रेप्रकृती स्मृते ॥ तदात्मकं हि पुरुषं जायमानं विशांपते ॥ ७६ ॥ प्रवृत्तिलक्षणेयुक्तं नावेक्षति हरिः स्वयं ॥ पश्यत्येनं जायमानं ब्रह्मालोकपितामहः ॥ ७७ ॥ रजसातमसाचैव मानसं समभिप्लुतं ॥ कामदेवाः ऋषयश्च सत्त्वस्थानृपसत्तम ॥ ७८ ॥ हीनाः सत्त्वेन सूक्ष्मेण ततो वैकारिकाः स्मृताः ॥ जनमेजय उवाच कथं वैकारिको गच्छेत् पुरुषः पुरुषोत्तमं ॥ ७९ ॥ वद सर्वं यथा दृष्टं प्रवृत्तिं च यथाक्रमं ॥ वैशंपायन उवाच सुसूक्ष्मं तत्त्वसंयुक्तं संयुक्तं त्रिभिरक्षरैः ॥ ८० ॥ पुरुषः पुरुषंगच्छेन्निक्रियः पंचविंशकः ॥ एवमेकं सांख्ययोगं वेदारण्यकमेव च ॥ ८१ ॥ परस्परंगान्येतानि पांचरात्रं च कथ्यते ॥ एष एकांतिनां धर्मो नारायण परात्मकः ॥ ८२ ॥ यथा समुद्रात्प्रसृता जलौघास्तमेव राजन्पुनराविशन्ति ॥ इमे तथा ज्ञानमहाजलौघानां नारायणं वै पुनराविशन्ति ॥ ८३ ॥ एष ते कथितो धर्मः सात्वतः कुरुनंदन ॥ कुरुष्वैनं यथा न्यायं यद्विशक्तो सिंभारत ॥ ८४ ॥ एवं हि समहाभागो नारदो गुरवे मम ॥ श्वेतानां यतिनां चाह एकांतगतिमव्ययां ॥ ८५ ॥ व्यासश्चाकथयत्प्रीत्या धर्मपुत्राय धीमते ॥ स एवायं मया तुभ्यमाख्यातः प्रसृतो गुरोः ॥ ८६ ॥ इत्थं हि दुश्श्वरो धर्म एष पार्थिव सत्तम ॥ यथैव त्वंतथैवान्ये भवन्तीह विमोहिताः ॥ ८७ ॥ कृष्ण एव हिलोकानां भावनो मोहनस्तथा ॥ संहारकारकश्चैव कारणं च विशांपते ॥ ८८ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणि मोक्षधर्मप० नारायणीये एकांतिकभावे अष्टचत्वारिंशदधिकत्रिंशततमोऽध्यायः ॥ ३४८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥

पुरुषंगच्छेदित्युच्यते न तत्र प्राप्य प्राप्तृत्वलक्षणो नगरनरवद्भेदोऽस्ति किंतु पाधिवियोग एव तत्त्वामिरित्यर्थः एवमेकं समुच्चितं सांख्यमात्मानात्मविवेकः योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः वेदारण्यकं जीवब्रह्माभेदपरंतत्त्वमस्यादिवाक्यजं ज्ञानं ॥ ८१ ॥ पांचरात्रं भक्तिमार्गः परमगुरौ कृतानां वैदिकानां कर्मणामर्पणं एतत्सर्वमेककार्यकारित्वात् समुच्चितमेव न तु विकल्पितमित्यर्थः उपसंहरति एष इति नारायणपरात्मकः नारायणनिष्ठः ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ श्वेतानां गृहस्थादीनां यतिनां काषायधारिणां ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ कृष्णाद्वैतं प्रतिपादितं निगमयति कृष्ण एवेति भावनः पालकः ॥ ८८ ॥ इति शांतिपर्वणि मोक्षधर्मप० अष्टचत्वारिंशदधिकत्रिंशततमोऽध्यायः ॥ ३४८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥